

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ปัจจัยที่เกี่ยวเนื่องกับการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดราชบุรี
ชื่อและนามสกุล นางสาวฉันทิดา กระทุ้มแก้ว
แขนงวิชา ส่งเสริมการเกษตร
สาขาวิชา เกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา 1. รองศาสตราจารย์ ดร. สินีนาถ ครูฑาเมือง แส่นเสริม
2. รองศาสตราจารย์ ดร. พรชุลี นิลวิเศษ

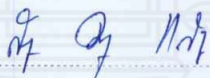
วิทยานิพนธ์นี้ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 28 สิงหาคม 2558

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

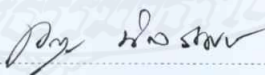
ประธานกรรมการ

(อาจารย์ฐานันท์ พานิชโยทัย)

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. สินีนาถ ครูฑาเมือง แส่นเสริม)

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. พรชุลี นิลวิเศษ)

ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา

(ศาสตราจารย์ ดร. สิริวรรณ ศรีพหล)

ชื่อวิทยานิพนธ์ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดราชบุรี

ผู้วิจัย นางสาวฉันทิตา กระทุ้มแก้ว **รหัสนักศึกษา** 2559000555

ปริญญา เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต (ส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร)

อาจารย์ที่ปรึกษา (1) รองศาสตราจารย์ ดร. สินีนาถ ครุฑเมือง แส่นเสริม (2) รองศาสตราจารย์ ดร. พรชุลย์ นิลวิเศษ
ปีการศึกษา 2557

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดราชบุรี (2) ปัจจัยด้านความรู้และแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (3) การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (4) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (5) ปัญหาและข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน

ประชากรที่ศึกษา คือ อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านของจังหวัดราชบุรี จำนวน 969 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Taro Yamane ที่ค่าความคลาดเคลื่อน 0.05 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 283 คน เครื่องมือที่ใช้คือแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุ

ผลการวิจัยพบว่า (1) อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านมากกว่าสองในสามเป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 51.13 ปี มากกว่าสามในสี่มีสถานภาพสมรส เกือบครึ่งจบการศึกษาประถมศึกษา ทำเกษตรกรรมเป็นอาชีพหลัก รับจ้างและค้าขายเป็นอาชีพรอง มีแรงงานด้านการเกษตรเฉลี่ย 2.47 คน มีรายได้จากการเกษตรเฉลี่ย 163,572.44 บาทต่อปี มีรายได้นอกภาคการเกษตรเฉลี่ย 69,517.01 บาทต่อปี มีพื้นที่ทำการเกษตรเฉลี่ย 29.65 ไร่ การถือครองที่ดินมากกว่าสามในสี่เป็นของตนเอง มากกว่าครึ่งดำรงตำแหน่งเป็นคณะกรรมการหมู่บ้าน หนึ่งในสามเป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกร มากกว่าสามในสี่เข้ามาเป็นอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านเพราะต้องการช่วยเหลือเพื่อนเกษตรกรในด้านการเกษตร ได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรจากแหล่งต่างๆ ในภาพรวมในระดับมาก โดยได้รับข้อมูลจากสื่อมวลชนมากที่สุด (2) อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านมากกว่าสองในสามมีความรู้ในการปฏิบัติงานในระดับมาก คะแนนเฉลี่ย 10.93 คะแนน มีระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานในภาพรวมในระดับมาก ได้รับการสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาพรวมในระดับปานกลาง (3) อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านมีการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ในภาพรวมในระดับปานกลาง (4) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ได้แก่ อายุ ขนาดพื้นที่ทำการเกษตร แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน และการได้รับการสนับสนุนในการปฏิบัติงาน (5) อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านมีปัญหาในการปฏิบัติงานในภาพรวมในระดับปานกลาง โดยมีปัญหาด้านประสานงานในการถ่ายทอดความรู้และการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในหมู่บ้านมากที่สุด และมีข้อเสนอแนะในภาพรวมในระดับมากที่สุด โดยมีข้อเสนอแนะว่าควรให้ความรู้กับเกษตรกรในหมู่บ้านในการเตรียมความพร้อมเมื่อเกิดเหตุการณ์ฉุกเฉินมากที่สุด

คำสำคัญ ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง การปฏิบัติงาน อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน จังหวัดราชบุรี

Thesis title: Factors Relating to Role Performance of the Village Agricultural Volunteers in Ratchaburi Province

Researcher: Miss Chantida Kratoomkaew; **ID:** 2559000555;

Degree: Master of Agriculture (Agricultural Extension and Development);

Thesis advisors: (1) Dr. Sineenuch Khрутmuang Sanserm, Associate Professor;
(2) Pornchulee Nilvises, Associate Professor; **Academic year:** 2014

Abstract

The objectives of this research were to study (1) fundamental economic and social state of village agricultural volunteers in Ratchaburi Province; (2) their knowledge and motivation for performing their roles as a village agricultural volunteer; (3) their role performance; (4) factors relating to their role performance; and (5) their problems and suggestions relating to their role performance.

The population in this study was 969 village agricultural volunteers in Ratchaburi Province. The sample size was determined by using Taro Yamane formula, there were 283 samples. The data were collected by interviewing the studied village agricultural volunteers using structural interview form. The statistical methodology used to analyze the data were frequency, percentage, minimum value, maximum value, mean, standard deviation, and multiple-regression analysis.

The findings of this study were as follows: (1) more than two-thirds of village agricultural volunteers in Ratchaburi Province were male, with average age at 51.13 years. More than three-fourths of them were married. Almost a half of them were educated at primary level. Their main occupation was a farmer. Their subordinate occupations were a hired worker and a merchant. The average number of their agricultural labor was 2.47 persons. Their average income deriving from agricultural section and non-agricultural sections was 163,572.44 Baht/year and 69,517.01 Baht/year respectively. Their average agricultural area was 29.65 rai. More than three-fourths of them had their own land. More than a half of them sat on the village committee. One-third of them were a member of a farmer group. More than three-fourths of them applied to be a village agricultural volunteer because they had a service mind to help their friends to do farming. They had generally received agricultural information from several sources at high level. And they had received the information from mass media most. (2) more than two-thirds of them had knowledge of performing their roles at high level, at average 10.93 marks. Their motivation for performing their roles was generally at high level. And they were generally supported on performing their roles at medium level. (3) the studied volunteers had generally performed their 4 roles at medium level. (4) factors relating to their role performance were their age, the size of their agricultural area, their motivation for performing their roles, and their being supported on performing their roles. And (5) the studied volunteers had overall problems on performing their roles at medium level. They had problems in the aspect of coordinating to transfer knowledge and solve the problems of farmers in their village most. They generally suggested, at the highest level, that the farmers in their village should have been trained to deal with emergencies most.

Keywords: Factor, Performance, Village Agricultural Volunteer, Ratchaburi Province

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ผู้วิจัยได้รับความกรุณาเป็นอย่างสูงจากอาจารย์
ฐานันท์ พานิชโยทัย ประธานคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร. สินีนาถ คุรุทเมือง
แสนเสริม อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และรองศาสตราจารย์ ดร. พรชุลย์ นิลวิเศษ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่
กรุณาให้คำแนะนำ ปรึกษา ถ่ายทอดความรู้ ตลอดจนคำแนะนำในการแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ทำให้
วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ถูกต้องสมบูรณ์ พร้อมทั้งให้กำลังใจตลอดที่ผู้วิจัยศึกษาค้นคว้า ผู้วิจัยขอกราบ
ขอบพระคุณทุกท่านเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านที่ให้ความรู้ด้านวิชาการ และเจ้าหน้าที่ของ
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ที่อำนวยความสะดวกในทุกด้าน ซึ่งส่งผลทำให้การศึกษาประสบ
ผลสำเร็จ พร้อมกันนี้ขอขอบคุณเกษตรอำเภอบ้านคา ผู้บังคับบัญชา เจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรอำเภอบ้านคา
จังหวัดราชบุรีทุกท่านที่คอยสนับสนุน ช่วยเหลือ และให้กำลังใจมาโดยตลอด รวมทั้งทุกคนใน
ครอบครัวที่คอยสนับสนุนและให้กำลังใจ และขอขอบคุณอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดราชบุรี
ทุกท่านที่เสียสละเวลาและให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูล ส่งผลให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้บรรลุผลสำเร็จ

ในส่วนที่เป็นคุณค่า และคุณความดีที่สามารถอำนวยความสะดวกของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้
ขอมอบแด่ครอบครัวที่รักยิ่ง อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการช่วยเหลือเกษตรกร
และคณาจารย์ผู้มีพระคุณทุกท่าน

ฉันทิดา กระทุมแก้ว

กันยายน 2558

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ฎ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	2
กรอบแนวคิดการวิจัย	3
สมมติฐานการวิจัย	4
ขอบเขตการวิจัย	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	6
แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่	6
อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน	18
บริบทของจังหวัดราชบุรี และอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดราชบุรี	25
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	28
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	34
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	34
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	36
การเก็บรวบรวมข้อมูล	39
การวิเคราะห์ข้อมูล	40

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	45
ตอนที่ 1 ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล ปัจจัยทางเศรษฐกิจ และปัจจัยทางสังคม ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดราชบุรี	45
ตอนที่ 2 ความรู้ในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดราชบุรี	55
ตอนที่ 3 แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดราชบุรี	59
ตอนที่ 4 การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ในจังหวัดราชบุรี	68
ตอนที่ 5 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ในจังหวัดราชบุรี	80
ตอนที่ 6 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ในจังหวัดราชบุรี	90
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	104
สรุปการวิจัย	104
อภิปรายผล	111
ข้อเสนอแนะ	121
บรรณานุกรม	124
ภาคผนวก	130
ก ค่าความเชื่อมั่นแบบสัมภาษณ์	131
ข แบบสัมภาษณ์	141
ค รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย	158
ประวัติผู้วิจัย	160

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1 ข้อมูลการปลูกพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ จังหวัดราชบุรี	26
ตารางที่ 2.2 จำนวนอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน จังหวัดราชบุรี แยกเป็นรายอำเภอ	27
ตารางที่ 3.1 จำนวนกลุ่มตัวอย่างอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านแยกเป็นรายอำเภอ	35
ตารางที่ 4.1 ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน	46
ตารางที่ 4.2 ปัจจัยทางเศรษฐกิจของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน	47
ตารางที่ 4.3 ปัจจัยทางสังคมของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน	52
ตารางที่ 4.4 ระดับข้อมูลข่าวสารที่ได้รับจากแหล่งข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ	54
ตารางที่ 4.5 ความรู้ในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน	55
ตารางที่ 4.6 ระดับความรู้ในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน	59
ตารางที่ 4.7 แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน	60
ตารางที่ 4.8 การได้รับการสนับสนุนการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน	64
ตารางที่ 4.9 การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน	69
ตารางที่ 4.10 สรุปภาพรวมการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ทั้ง 4 ด้าน	79
ตารางที่ 4.11 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ใช้ในการวิเคราะห์	82
ตารางที่ 4.12 การวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของอาสาสมัคร เกษตรหมู่บ้านในด้านจัดเก็บข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของหมู่บ้าน	83
ตารางที่ 4.13 การวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในด้านร่วมกับกรรมการหมู่บ้านและหน่วยงานที่ เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน	85
ตารางที่ 4.14 การวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในด้านประสานงานในการถ่ายทอดความรู้ และการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในหมู่บ้าน	86
ตารางที่ 4.15 การวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในด้านติดตามสถานการณ์การเกษตรใน หมู่บ้านและรายงานเหตุการณ์ฉุกเฉินเร่งด่วนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	87

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 4.16 สรุปปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน.....	88
ตารางที่ 4.17 ปัญหาในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน.....	91
ตารางที่ 4.18 สรุปภาพรวมปัญหาในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ทั้ง 4 ด้าน_	97
ตารางที่ 4.19 ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน.....	98
ตารางที่ 4.20 สรุปภาพรวมข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ทั้ง 4 ด้าน.....	103

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย	3
ภาพที่ 2.1 โครงสร้างคณะกรรมการอาสาสมัครเกษตร	20

